

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
“КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО”

КАФЕДРА ТЕОРІЇ, ПРАКТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни

“ІНОЗЕМНА МОВА (ОСНОВНА, ПРАКТИЧНИЙ КУРС)”

на тему: **СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ
ВІДТВОРЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ ТЕРМІНОЛОГІЇ
ГАЛУЗІ ЯДЕРНОЇ ЕНЕГРЕТИКИ**

Студентки 4 курсу групи ЛА-381

спеціальності 035 “Філологія”

Медвідь Аліни Олександрівни

доц. Волощук І.П.

Кількість балів: _____

Члени комісії _____

(підпис)

(вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

(підпис)

(вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

(підпис)

(вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Київ-2022

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1	7
ГАЛУЗЕВА ТЕРМІНОЛОГІЯ ЯК ЛІНГВІСТИЧНА КАТЕГОРІЯ	7
1.1 Термін як одиниця терміносистеми: структурні особливості	7
1.2 Лексико-семантичні групи: парадигматичні, синонімічні та антонімічні відношення.....	11
Висновки за розділом 1.....	13
РОЗДІЛ 2	15
ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АНАЛІЗ ТЕРМІНОЛОГІЇ ЯДЕРНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ НА МАТЕРІАЛІ ТЕКСТІВ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ДИСКУРСУ	15
2.1 Способи перекладу термінів ядерної енергетики	15
2.2 Класифікація та аналіз термінів ядерної енергетики	19
2.3 Аналіз способів перекладу термінів ядерної енергетики.....	24
Висновок за Розділом 2	29
ВИСНОВКИ.....	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	34
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	39

ВСТУП

Актуальність курсової роботи полягає в тому, що ядерна енергетика є однією з найважливіших галузей фізики, яка забезпечує енергетичну життєдіяльність суспільства. Зараз зростає кількість наукових зв'язків та міжнародних контактів, які супроводжуються перекладацькою діяльністю. Тому особлива увага приділяється питанню перекладу наукових термінів сфери ядерної енергетики, відповідно важливо запобігти нерозумінням в цій сфері. Особливу ж увагу варто приділити вивченню шляхів досягнення адекватності та еквівалентності при відтворенні термінів сфери ядерної енергетики.

Дослідження природи терміна та його особливостей на матеріалі термінів різних галузей науки було предметом досліджень таких вчених, як М. Володіна, Б. Головін, В. Гречко, Ю. Гринда, В. Даниленко, Т. Добко, С. Дорошенко, Р. Дудок, А. Д'яков, Л. Жукова, Ю. Зацний, Г. Зоря, І. Квітко, Т. Кияк, Р. Кобрін, І. Кочан, З. Куделько, В. Лейчик, Т. Луковенко, Г. Мацюк, М. Медведь, К. Мякшин, М. Павлова, О. Павлова, Т. Панько, Н. Подольська, О. Польщикова, О. Реформатський, Н. Руколянська, Т. Сейворі, А. Суперанська, П. Флоренський, Д. Щерба, Н. Яценко та ін.

Загальні питання перекладу аналізували М. Бейкер, Н. Веремієнко, Т. Кияк, Дж. Манді, С. Максимов, Г. Мірам, Дж. Салданха та ін.

Питаннями перекладу термінів займалися К. Драганчук, Т. Кияк та ін.

У той самий час, як показує аналіз наукових робіт, дослідження особливостей термінів сфери ядерної енергетики та їх перекладу не завжди стає предметом окремих наукових розвідок, а переважно розглядається разом із термінологією суміжних сфер – фізики та под. Це обумовлює актуальність та доцільність обраної теми курсової роботи.

Об'єкт дослідження – англійські терміни в сфері ядерної енергетики.

Предмет дослідження – особливості термінології в сфері ядерної енергетики та її перекладу з англійської мови на українську.

Мета дослідження – теоретично дослідити особливості термінів та практично проаналізувати особливості термінів галузі ядерної енергетики та їх перекладу.

Завдання дослідження.

1. Проаналізувати сутність терміна як мовної одиниці та визначити поняття терміносистеми на основі наукової літератури.
2. Схарактеризувати основні підходи до класифікації термінів.
3. Описати головні способи перекладу термінології.
4. Здійснити класифікацію термінів ядерної енергетики за структурно-морфологічним принципом.
5. Проаналізувати способи перекладу термінів ядерної енергетики.

Методи дослідження. У курсовій роботі застосовано *описово-аналітичний метод* для найповнішого узагальнення лінгвістичних явищ. *Метод класифікації* використовувався для класифікації термінів ядерної енергетики. Для дослідження плану змісту термінів у сучасній англійській термінології ядерної енергетики, уточнення їхньої семантичної структури залучено *дефініційний аналіз* і прийоми *компонентного аналізу*. Для аналізу методів перекладу та трансформацій використано *перекладацький аналіз*. Як допоміжний використано такий статистичний метод як *квантитативний аналіз*.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше здійснено аналіз структурно-морфологічних особливостей термінологічних одиниць галузі ядерної енергетики та способів їх перекладу на матеріалі текстів публіцистичного дискурсу.

Практична значущість полягає у можливості використання результатів дослідження при підготовці бакалаврів за напрямком «Перекладознавство», використання результатів дослідження у семінарах та спецкурсах.

Джерелом фактичного матеріалу слугували терміни ядерної енергетики, що використовуються у публіцистичному дискурсі .

Структура роботи. Курсова робота складається зі вступу, основної частини, висновків, списку використаних джерел списку джерел ілюстративного матеріалу із бібліографії.

РОЗДІЛ 1

ГАЛУЗЕВА ТЕРМІНОЛОГІЯ ЯК ЛІНГВІСТИЧНА КАТЕГОРІЯ

1.1 Термін як одиниця терміносистеми: структурні особливості

У сучасному мовознавстві існує кілька підходів до визначення терміна. Зокрема, представники субстанціональної точки зору на зміст поняття «термін» (А. Д'яков, Т. Кияк, З. Куделько та ін.) вважають, що терміни – це особливі слова або словосполучення, які на відміну від інших номінативних одиниць характеризуються моносемантичністю, точністю, системністю, контекстуальною незалежністю та емоційною нейтральністю [20; 7].

Багато лінгвістів (В. Лейчик, С. Гриньов, Л. Щерба та ін.) дотримуються функційного погляду на природу терміна. Хоча трактувати термін через його функції цілком логічно, К. Мякшин звертає увагу на те, що багато з функцій, приписуваних термінам, в певному сенсі притаманні і загальноживим словам [30, с. 109]. З іншого боку, серед лінгвістів сутність поняття «функція терміна» досі чітко не з'ясована. Сучасні прихильники функціонального означення терміна вважають, що «термін – це варіант звичайного слова» [39].

Як зазначає К. Мякшин, полеміка про сутність і статус терміна почала втрачати свою колишню гостроту, коли все більшого поширення набула точка зору, згідно з якою термін це слово або словосполучення, що номінує поняття певної області науки або діяльності [29, с. 112]. Так, українська дослідниця Ю. Гринда вважає, що термін виступає своєрідним типом мовного знака, який створюється для точного вираження спеціальних понять і позначення спеціальних предметів [6, с. 394]. Більш вузьке тлумачення пропонує Б. Головін: «Термін це окреме слово або словосполучення, що утворене на базі іменника та позначає професійне поняття і призначене для задоволення специфічних потреб спілкування у сфері певної професії (наукової, технічної,

виробничої, управлінської)» [з, с. 276]. Втім, Т. Кияк піддає сумніву факт, що всі терміни утворюються тільки на базі іменника [20, с. 6]; з ним погоджується В. Даниленко, який зазначає, що такою базою можуть слугувати також прикметники, дієслова, а в музичних термінах навіть прислівники [8, с. 9].

Український вчений І. Квітко, синтезувавши різні підходи до визначення терміна, пише, що «термін – це слово або словесний комплекс, що співвідноситься з поняттями певної організованої галузі пізнання (науки, техніки), уступає в системні відношення з іншими словами та словесними комплексами та створює з ними в кожному окремому випадку й у певний час замкнуту систему, яка відзначається високою інформативністю, однозначністю, точністю й експресивною нейтральністю» [19, с. 21].

Також серед науковців немає одностайності у тому, які ознаки терміна відрізняють його від загальноживаної лексики. Серед таких ознак називають, зокрема, емоційну нейтральність [20; 7; 49, с. 112 та ін.], експресивну нейтральність [19, с. 21; 35, с. 103 та ін.], здатність виражати спеціально-професійне, наукове або технічне поняття [4 та ін.], інформативність [19, с. 21; 31, с. 5 та ін.], однозначність [20; 7; 19, с. 21 та ін.], системність [20; 7; 31, с. 5 та ін.], точність [20; 7; 6, с. 394; 19, с. 21; 35, с. 103; 41 та ін.], контекстуальна незалежність [20; 7 та ін.], дефінітивність [41 та ін.], зв'язок терміна з поняттям певної галузі науки [38 та ін.]. Основні вимоги до терміна перелічує Т. Кияк: відповідність правилам та нормам відповідної мови науки; системність; дефінітивність; контекстуальна незалежність; точність; короткість (хоча ця вимога нерідко суперечить вимогам точності, тобто повноти терміна); прагнення до однозначності в межах однієї терміносистеми (у різних терміносистемах терміни може бути полісемічними); експресивна нейтральність; евфонічність [20, с. 38]. Сукупність перелічених ознак властива лише обмеженій кількості термінів. Терміни можуть не мати деяких ознак або виявляти їх частково.

Немає чіткої межі між загальноживаною лексикою та термінами, оскільки постійно відбуваються процеси детермінологізації та

термінологізації, тобто процеси перетворення термінів у загальноповсюдну лексику при одночасному використанні побутової лексики для формування нових термінів. Тому зараз не існує єдиної точки зору щодо сутності поняття «термін», і, отже, відсутня визнана більшістю лінгвістів визначеність цього поняття. У своєму дослідженні ми розглядатимемо термін як слово чи усталене словосполучення, яке виражає спеціальне поняття певної галузі людської діяльності та має дефініцію, яка розкриває ті ознаки цього поняття, що є релевантним саме для цієї галузі. Тож дотримуємося наукового підходу, за яким термін – це слово або словесний комплекс, що характеризується єдністю звучання та пов'язаного з ним відповідного поняття в системі поняття певної галузі знання та діяльності, і відрізняється від інших номінативних одиниць системним характером, семантичною цілістю, контекстуальною самостійністю, моносемантичністю та стилістичною нейтральністю.

Більшість вчених переконані, що термін залишається терміном лише в межах своєї терміносистеми [42]. На думку Т. Добко, термінологія, яка входить до складу спеціальної лексики, є найбільш динамічною частиною лексико-семантичної системи мови, у якій найяскравіше виявляється специфіка словникового запасу людей, що належать до однієї професійної групи, адже терміносистема – це природно-штучні, відкриті, динамічні системи, що розвиваються одночасно з наукою [10, с. 14]. Формування будь-якої терміносистеми можна представити як цілеспрямований пошук необхідної знакової інформації на основі наявних професійних знань та мовного досвіду і закріплення всього відібраного в відповідній сфері «конкретної мови, де кодується і декодується, зберігається і переробляється національна та міжнародна інформація, створювана та сприймана людиною» [2, с. 129 – 130]. Терміни окремої галузі знання сприяють утворенню єдиного інформаційного простору, який забезпечує відповідний вид спілкування: економічний, політичний, науковий, технічний тощо. Термінологічна лексика окремих галузей науки об'єднується у спеціальні лексичні підсистеми – терміносистеми, які формуються на основі синонімічних, гіпонімічних

(терміни, що позначають видові і родові поняття), антонімічних, конверсивних відношень [12, с. 214].

Учені по-різному розуміють поняття «терміносистема». Так, К. Мякшин під терміносистемою розуміє «сукупність термінів» [29, с. 111]. Український дослідник В. Іщенко розширює це значення, розглядаючи терміносистему як сукупність термінів, що співвідносяться з певною галуззю професійної діяльності людини та є взаємопов'язаними на понятійному, лексико-семантичному, словотворчому та граматичному рівнях [18, с. 15-16]. М. Лейчик зазначає, що терміносистема «як модель певної галузі знань та (або) діяльності з'являється на тому етапі, коли ця галузь сформувалася в достатньому обсязі, має власну теорію, з'ясувала та усвідомила свої основні об'єкти та зв'язок між ними» [23, с. 119].

До терміносистеми входять слова або фрази, що відносяться до об'єктів та понять, які належать до різних сфер людської праці та не використовуються у побуті. [32, с. 49]. Як зазначає В. Гречко, терміносистема охоплює слова або фрази, які позначають наукові поняття і є стійкими, відтвореними елементами у системі спеціальних знань, займаючи в ній певні класифікаційні місця [5, с. 176]. До загальних ознак терміносистеми належать за В. Лейчиком: 1) цілісність та стійкість; відкритість лише відносна; 2) логічна ознака – структурованість; 3) логіко-лінгвістична ознака – зв'язність [23, с. 120–121].

З погляду О. Павлової, терміносистема має такі важливі ознаки:

- 1) вторинне використання лексичних одиниць, яке розвивається на основі оригінального використання загальноживаних лексичних одиниць;
- 2) спеціальні формування штучних позначень;
- 3) граничний обсяг використання;
- 4) неможливість прямого перекладу іншими мовами;
- 5) неможливість довільних заміन окремих елементів без узгодження з традиціями професійної галузі;
- 6) своєрідне ставлення до таких мовних явищ, як, наприклад, полісемія, антонімія, синонімія [32, с. 49]. Зазвичай моносемії варто добиватися в межах

однієї терміносистеми, тому що на рівні декількох підмов полісемія термінів – явище доволі розповсюджене. Але синонімічність заважає взаєморозумінню;

7) збільшення денотативного зв'язку.

1.2 Лексико-семантичні групи: парадигматичні, синонімічні та антонімічні відношення

Слід розглянути загальні особливості родо-видових зв'язків у терміносистемі. Системність термінології окреслена певними ознаками:

1) сукупність термінів чітко пов'язана із системою відповідних понять предметної галузі і «не може залишитися осторонь від змін, що відбуваються в системі понять» [11, с. 52];

2) терміни пов'язані між собою на поняттєвому, лексико-семантичному, словотвірному й граматичному рівнях;

3) термінології властиві не лише внутрішньо-системні, а й зовнішньосистемні зв'язки, які можна простежити в міжгалузевих, загальнонаукових (загальнотехнічних) термінах [34, с. 14].

За словами Н. Яценко, «у вираженні родо-видових відношень насамперед виявляється системний характер термінології» [43, с. 48]. Без виявлення гіперо-гіпонімічних відношень описання системної організації термінології є неможливим [11, с. 98]. Родо-видові відношення охоплюють усю лексику. Терміни-гіпоніми (видові поняття) з усіма ознаками формують значення терміна-гіпероніма (родового поняття). Водночас, як пише Т. Луковенко, гіперонім із додатковими значеннєвими ознаками робить зміст видового поняття ширшим за родове, а обсяг – вужчим, що зумовлено кількісною перевагою семантичних компонентів у значенні гіпонімів порівняно з гіперонімами [24, с. 124].

Терміносистема має ядро та периферію. Ядру, тобто «основному термінологічному фонду» [13, с. 107], притаманна велика концентрація специфічних, конкретизованих, уточнених назв, які часто мають структуру терміносполук. У межах ядра можна виокремити кілька ділянок чи «мікрополів, що мають відносну самостійність» [13, с. 107]. Периферії властиві більш абстрактні назви, що реєструють переважно загальнонаукові чи міжгалузеві поняття. У цій галузі системи частіше, ніж у ядрі, трапляються однокомпонентні терміни, значення яких зрозумілі багатьом людям, а не лише фахівцям галузі. При переході від ядра до периферії можна виокремити низку периферійних зон. Що віддаленішою від ядра є периферійна зона, то слабшою є ступінь уточнення відповідних понять.

Залежно від функціонування у одній або декількох терміносистемах, терміни поділяються на загальнонаукові, міжгалузеві та вузькоспеціальні [21, с. 143]. Ядро будь-якої терміносистеми складають вузькоспеціальні терміни. Відносно близько до ядра розташовані периферійні зони, що містять міжгалузеві терміни. І найвіддаленішу периферійну зону становлять загальнонаукові терміни.

Особливістю лексики ядерної енергетики є її малодоступність для розуміння непідготовлених представників мовної спільноти, оскільки терміни ядерної енергетики переважно залишаються у межах вузького спеціального словника.

Термінологія сектору ядерної енергетики є системною, це підтверджує те, що така термінологія базується на родовій ієрархії термінологічних одиниць, принципу “genus proximum et differentia specifica” дотримано. Наприклад, термін *nuclear* є прикладом “genus proximum”, тобто родового поняття, гіпероніма, а терміни *nuclear reactor*, *nuclear reaction* є “differentia specifica”, тобто гіпонімами відносно терміна *nuclear*.

У лінгвістичному плані терміни ядерної енергетики – це лексико-граматичні одиниці мови, які функціонують як у національній системі літературної мови, так і в системі фізики як науки.

Отже, терміносистема – це спеціальна лексична підсистема, яка об'єднує термінологічну лексику на основі синонімічних, гіпонімічних та інших відношень.

Аналіз наукових робіт показав, що обов'язковими вимогами, яким повинен відповідати термін ядерної енергетики, є відповідність нормам і правилам відповідної мови, систематичність, наявність дефініції (за невеликим винятком), точність, стислість. До бажаних характеристик терміна ядерної енергетики, в цілому, дослідники відносять відносну незалежність від контексту, однозначність, відсутність синонімів, експресивну нейтральність і милозвучність. Якщо останнім двом вимогам (відсутність експресії і милозвучність) відповідає велика частина термінів ядерної енергетики, то вимоги однозначності і несинонімічності не завжди задовольняються. Ядерний дискурс як частина дискурсу наукової мови має ряд визначальних особливостей, які характеризують його тематичну спрямованість і детермінують функційні риси.

Висновки за розділом 1

Термін – це слово або словесний комплекс, що характеризується єдністю звучання та пов'язаного з ним відповідного поняття в системі поняття певної галузі знання та діяльності, і відрізняється від інших номінативних одиниць системним характером, семантичною цілістю, контекстуальною самостійністю, моносемантичністю та стилістичною нейтральністю. Основні ознаки терміна: стилістична нейтральність, здатність виражати спеціально-професійне, наукове поняття, інформативність, однозначність, системність, точність, контекстуальна незалежність, дефінітивність, зв'язок терміна з поняттям певної галузі науки. У лінгвістичному плані терміни ядерної енергетики – це лексико-граматичні одиниці мови, які функціонують як у національній системі літературної мови, так і в системі фізики як науки.

Терміносистема – це сукупність термінів, що співвідносяться з певною галуззю професійної діяльності людини та є взаємопов'язаними на понятійному, лексико-семантичному, словотворчому та граматичному рівнях. Вона характеризується такими ознаками: сукупність термінів пов'язана із системою відповідних понять предметної галузі; терміни пов'язані між собою на поняттєвому, лексико-семантичному, словотвірному й граматичному рівнях; термінології властиві не лише внутрішньо-системні, а й зовнішньосистемні зв'язки; терміносистема має ядро та периферію.

Існують різні підходи до класифікації термінів, найчастотнішими з яких є такі: за структурою та частиномовною приналежністю, за лексико-семантичними характеристиками, за сферою функціонування, за походженням.

У більшості випадків терміни відтворюються українською мовою за допомогою еквівалентного перекладу, описових перекладів, транскодування, транслітерації тощо. Доцільно використовувати трансформаційний підхід при аналізі способів перекладу термінів, згідно якому диференціюються лексичні, граматичні та лексико-граматичні трансформації.

РОЗДІЛ 2

ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АНАЛІЗ ТЕРМІНОЛОГІЇ ЯДЕРНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ НА МАТЕРІАЛІ ТЕКСТІВ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ДИСКУРСУ

2.1 Способи перекладу термінів ядерної енергетики

У терміносистемі ядерної енергетики постійно виникають інновації: лексичні інновації, семантичні неологізми, реанімовані архаїзми, перифрази, крилаті вирази, запозичення з інших мов. Поповнення словника англійської мови корелює з прагматичними потребами світової спільноти. Склад сучасної англійської термінологічної лексики не є стійким. Він постійно змінюється через вихід /вхід слова до терміносистеми, зміни значень, постійне поповнення нових термінів, наприклад, у зв'язку з реорганізацією організацій, зміною термінології тощо.

Терміни виникають у результаті прагнення мови до максимально стислої та точної передачі інформації. Насиченість документів термінами вимагає від перекладача не лише удосконалення знань іноземної мови, а й відповідної української професійної лексики та вміння правильно її використовувати.

Терміни в основному перекладаються еквівалентним терміном мови перекладу, тому такі варіанти перекладу, як використання аналогів, синонімічна заміна, описовий переклад, використовуються тоді, коли еквівалент відсутній. Аналіз англійської термінології свідчить про її неоднорідність. У термінології багатозначні терміни існують разом з однозначними термінами, які мають точні та чіткі смислові межі.

Учені рекомендують таку послідовність аналізу семантико-синтаксичного аналізу при перекладі термінів:

1) перекласти ключове слово, яке, як правило, є останнім словом у термінологічному рядку;

2) проаналізувати смислові зв'язки всередині діапазону між компонентами та виділити смислові групи (аналіз – від першого слова зліва направо);

3) визначити зв'язки між виділеними семантичними групами та перекласти весь термінологічний ряд, починаючи з ключового слова послідовно справа наліво;

4) здійснити стилістичний аналіз та відредагувати переклад [22].

Ці методи є основоположними при перекладі термінів. Остаточний вибір того чи того методу залежить в кожному випадку від лексичного наповнення групи та від інформаційного навантаження всього контексту. У зв'язку з цим слід проводити ретельний семантичний аналіз терміна, оскільки семантична межа в межах терміну може проходити в різних місцях, і один і той самий термін залежно від цього перекладатися різними способами.

Доцільно розглянути рекомендації, розроблені українським вченим перекладознавцем Т. Кияком для перекладу термінології:

1) терміни або професіоналізми, що використовуються в перекладі, мають бути затверджені відповідними державними стандартами;

2) перекладач повинен враховувати сферу науки чи галузі перекладеного терміна чи професіоналізму;

3) якщо термін або професіоналізм, що зустрічаються в оригінальному тексті, не зафіксовані в науково-технічних словниках, перекладач сам повинен вибрати еквівалент перекладу, використовуючи довідкову літературу, проконсультувавшись із фахівцем; в крайньому випадку, термін або професіоналізм можна відтворити транскрипційно;

4) у тексті перекладу слід уникати синонімічного використання термінологічних одиниць; всі терміни, професіоналізми, символи, аббревіатури мають бути уніфікованими;

5) якщо текст оригіналу містить смислову помилку, пов'язану із написанням терміна, перекладач повинен надати переклад, що відповідає оригіналу, та вказати помилку та надати правильну версію у виносці;

- б) терміни, які є неадаптованими запозиченнями для мови перекладу, повинні залишатися в перекладі; їхній оригінал записується в дужках;
- 7) латинські назви не перекладаються і залишаються в оригінальній формі;
- 8) не допускається довільне скорочення термінів;
- 9) номенклатура залишається в оригіналі;
- 10) одиниці фізичних величин, спеціальні знаки повинні відповідати технічним нормам [22].

За складністю розуміння та перекладу англійська термінологія поділяється на три групи:

1. Терміни, що позначають іншомовні реалії, ідентичні українським реаліям. Розуміння та переклад термінів цієї групи не становить особливих труднощів. Доступні можливі варіанти перекладу:

а) український термін використовується як еквівалент. Форма українського терміна пов'язана з формою англійського терміна (так звані міжнародні терміни);

б) український термін використовується як еквівалент. Форма українського терміна не пов'язана з формою англійського терміна (так званий псевдоінтернаціоналізм);

в) англійський термін перекладається українською, компоненти його збігаються за формою та значенням з відповідними компонентами англійського терміна;

г) загальне значення англійського терміна повністю збігається зі значенням аналогічного українського терміна, але його окремі компоненти відрізняються від компонентів українського еквівалента.

2. Іншомовні терміни, що відносяться до реалій зарубіжної реальності, в українській дійсності відсутні, але є загальновизнані українські термінологічні еквіваленти. Адекватний переклад таких термінів досягається шляхом вибору відповідних українських аналогів шляхом адекватної заміни. Контекст має велике значення при перекладі термінів цієї групи. Контекст дозволяє перекладачеві вивести загальне значення терміна зі значень його компонентів.

3. Терміни, що позначають іншомовні реалії і не мають загальноприйнятих українських термінологічних еквівалентів. Такі терміни важко перекласти, тому що їх правильне відтворення неможливо здійснити без ретельного, а іноді навіть етимологічного аналізу компонентів. Переклад цієї групи термінів досягається за допомогою:

- а) опис значення англійського терміна;
- б) дослівний переклад;
- в) часткова або повна транслітерація;
- г) транслітерація та буквальний переклад;
- д) транскрипція;
- є) транскрипція та переклад [22].

Основні помилки у відтворенні таких термінів пов'язані з:

- прагненням перекладача знайти буквальний еквівалент іноземного терміна в українських документах (у цих випадках специфіка іншомовних реалій стирається);

- неправильне віднесення терміна до однієї з вищевказаних груп та вибір неадекватного варіанту перекладу;

- літературний переклад, коли англійські терміни або їх складові за формою схожі на український термін, але мають інше значення.

У перекладознавстві існують три основні підходи до класифікації способів перекладу: трансформаційний, денотативний та комунікативний. На нашу думку, для аналізу способів перекладу термінів доцільно застосовувати саме трансформаційний підхід. Перекладацькі трансформації або заміни відбуваються через неповну спільність або розходження у лексичній та граматичній структурах англійської і української мов. Певна спільність між граматичними властивостями зазначених мов обумовлена загальною їх приналежністю до індоєвропейської сім'ї і виявляється в тому, що наявні спільні граматичні значення, категорії і функції, наприклад: обидві мови мають категорії числа у іменників, категорії ступенів порівняння у прикметників, категорії часу дієслів, функціональну значимість порядку слів тощо.

Український дослідник С. Максимов надає широку характеристику перекладацьких трансформацій, зокрема [25, с. 92]:

I. Лексичні трансформації.

1.1. Формальні лексичні трансформації: практична транскрипція, транслітерація, калькування.

1.2. Лексико-семантичні трансформації: диференціація значення, конкретизація значення, генералізація, модуляція.

II. Граматичні трансформації.

2.1. Дослівне відтворення синтаксичної структури («нульова трансформація»).

2.2 Транспозиція (заміна порядку слів у реченні).

2.3. Перестановки.

2.3.1. Морфологічні заміни (заміна частин мови).

2.3.2. Синтаксичні заміни (заміни синтаксичних конструкцій).

2.4. Додавання.

2.5. Опущення.

III. Лексико-граматичні трансформації.

3.1. Антонімічний переклад.

3.2. Цілісне перетворення.

3.3. Компенсація втрат при перекладі.

Саме класифікація С. Максимова буде взята за основу в нашому дослідженні, але з певними змінами та уточненнями, відповідно до наявного фактичного матеріалу.

2.2 Класифікація та аналіз термінів ядерної енергетики

Було здійснено аналіз термінів ядерної енергетики за структурою.

Так, **однокомпонентних** термінів було знайдено 52%. Вони були представлені такими частинами мови:

Частина мови	Приклади
дієприкметник	<i>generated</i>
іменник	<i>hydrogen</i>
	<i>fusion</i>
	<i>NIF</i>
	<i>pulse</i>
	<i>tokamak</i>

Отже, серед однокомпонентних термінів переважають іменники (44%), дієприкметники трапляються рідко (8%), інших частин мови у досліджуваному матеріалі знайдено не було.

Двокомпонентні терміни (40%) були представлені такими моделями:

Модель	Приклад
іменник + іменник	<i>laser energy</i>
	<i>nuclear fusion</i>
	<i>small atoms</i>
прикметник + іменник	<i>radioactive waste</i>
	<i>superconducting magnets</i>

Таким, чином, серед двокомпонентних моделей переважає модель «іменник + іменник» (24%), рідше трапляється модель «прикметник + іменник» (16%).

Три- та багатоконпонентні кластери разом склали 8%. Вони були представлені такими моделями:

Кількість компонентів	Модель	Приклад
3	іменник + іменник + іменник	<i>net energy gain</i>
4	іменник + прикметник + іменник + іменник	<i>universe's ubiquitous power source</i>
5	іменник + прийменник + іменник + прийменник + іменник	<i>collapse of a capsule of fuel</i>

Серед них переважають трикомпонентні терміни (4%), усі утворені зп моделлю «іменник + іменник + іменник», а чотири- та п'ятикомпонентні трапляються рідко (по 2%).

Було здійснено квантитативний аналіз для визначення частотності термінів з різною кількістю компонентів. Результати аналізу наведено на діаграмі на Рис. 2.1.

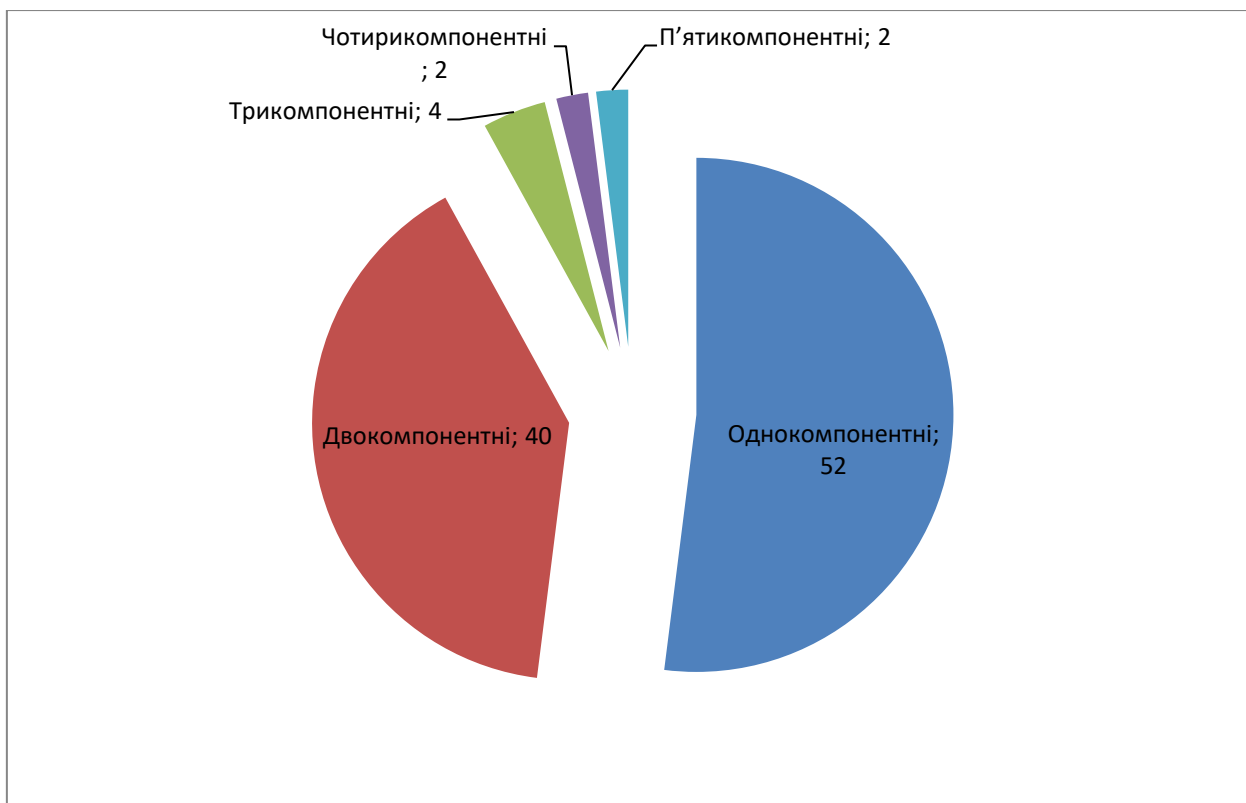

Рис. 2.1. Частотність термінів сфери ядерної енергетики із різною кількістю компонентів, %

З Рис. 2.1 ми можемо зробити висновок, що серед термінів ядерної енергетики переважають однокомпонентні терміни. Їх кількість склада понад половини (52%) від усіх аналізованих одиниць.

Середню частотність продемонстрували двокомпонентні терміни (40%).

Рідко зустрічаються трикомпонентні терміни (4%).

У поодиноких випадках трапляються чотири- та п'ятикомпонентні кластери (по 2%).

Також було здійснено квантитативний аналіз для визначення частотності термінів, що належать до різних частин мови або різних моделей. Результати аналізу наведено на діаграмі на Рис. 2.2.

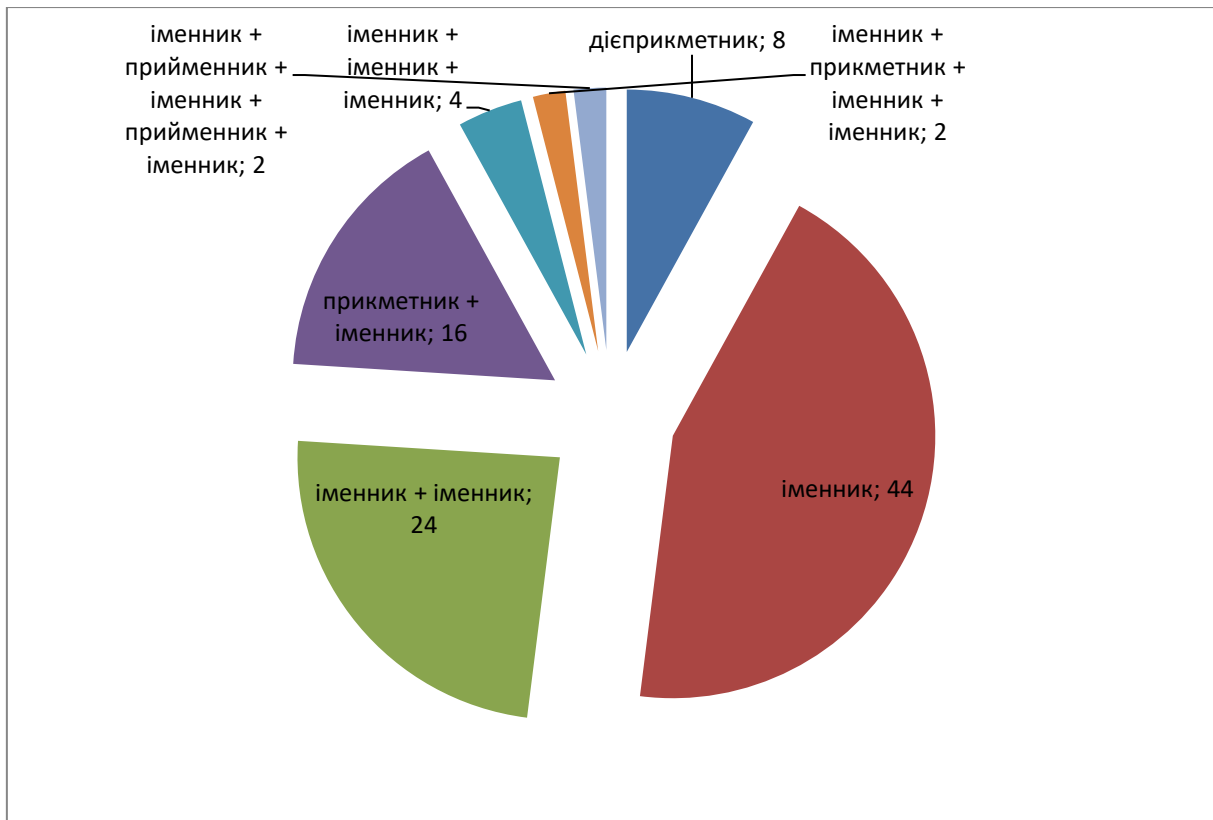

Рис. 2.2. Частотність термінів галузі ядерної енергетики, що належать до різних частин мови або різних моделей, %

З рис. 2.2 ми можемо зробити висновок, що у аналізованому тексті привалюють однокомпонентні терміни-іменники. Їх кількість склала майже половину (44%) від усіх досліджуваних одиниць.

Середню частотність продемонстрували двокомпонентні терміни, утворені за моделями «іменник + іменник» (24%) та «прикметник + іменник» (16%).

Рідко зустрічаються однокомпонентні терміни-дієприкметники (8%) та трикомпонентні терміни, утворені за моделлю «іменник + іменник + іменник» (4%).

У поодиноких випадках трапляються чотири компоненті терміни, утворені за моделлю «іменник + прикметник + іменник + іменник» та п'ятикомпонентні терміни, утворені за моделлю «іменник + прийменник + іменник + прийменник + іменник» (по 2% у кожному випадку).

2.3 Аналіз способів перекладу термінів ядерної енергетики

Аналіз способів перекладу термінів ядерної енергетики показав, що при їх відтворенні трапляються лексичні, граматичні та лексико-граматичні трансформації.

Лексичні трансформації (34%) були представлені формальними та лексико-семантичними трансформаціями.

Серед формальних лексичних трансформацій були знайдені такі, як **пряме запозичення** (4%), наприклад:

<i>However, because the NIF's breakthrough is about demonstrating the principle only, the total amount of energy generated is not very impressive; it's only just enough to boil a kettle.</i>	<i>Однак, оскільки прорив NIF полягає лише в демонстрації принципу, загальна кількість виробленої енергії не дуже вражаюча; її достатньо лише для того, щоб закип'ятити чайник</i>
--	--

Також до формальних лексичних трансформацій серед знайдених прикладів відноситься транслітерація (6%), зокрема:

<i>Many recent advances have been made with a different type of fusion device, the tokamak</i>	<i>Багато останніх досягнень було зроблено з використанням іншого типу термоядерного пристрою, токамака</i>
--	--

Щодо лексико-семантичних трансформацій, до були знайдені такі:

- **диференціація значення** (16%), наприклад:

<i>This implosion created the extreme conditions of temperature and pressure needed for atoms of hydrogen to combine into new atoms</i>	<i>Цей вибух створив екстремальні умови температури та тиску, необхідні для того, щоб атоми водню об'єдналися в нові атоми</i>
--	---

- конкретизація значення (8%), наприклад:

<i>Nor does the gain measurement account for the energy used to run the facility, just what's in the laser pulse.</i>	<i>Вимірювання приросту також не враховує енергію, використану для роботи об'єкта, а лише ту, що міститься в лазерному імпульсі</i>
--	--

Граматичні трансформації використовувалися у 56% прикладів у досліджуваному матеріалі. Серед них, зокрема, траплялося **дослівне відтворення граматичної структури (22%)**, наприклад:

<i>This advance saw 70% of the laser energy put in released as nuclear energy.</i>	<i>У результаті цього 70% лазерної енергії вивільнилося як ядерна енергія</i>
<i>If you're not familiar with nuclear fusion, it's different from its cousin, nuclear fission, which powers today's nuclear plants by taking big, unstable atoms and splitting them.</i>	<i>Якщо ви не знайомі з ядерним синтезом, то можемо сказати, що він відрізняється від свого «родича», ядерного поділу, який живить сучасні атомні електростанції, беручи великі, нестабільні атоми та розщеплюючи їх.</i>
<i>Fusion takes small atoms and combines them to forge larger atoms</i>	<i>Для синтезу беруться маленькі атоми і об'єднуються для створення більших атомів</i>
<i>Scientists have long been excited about fusion because it doesn't produce</i>	<i>Вчені вже давно захоплюються термоядерним синтезом, оскільки</i>

<i>carbon dioxide or long-lived radioactive waste.</i>	<i>він не утворює вуглекислий газ або довгоживучі радіоактивні відходи</i>
<i>Alternative designs are also being explored: the UK government has announced plans for an advanced tokamak with an innovative spherical geometry, and “stellarators”, a type of fusion device that had been consigned to the history books, are enjoying a revival having been enabled by new technologies such as superconducting magnets.</i>	<i>Також досліджуються альтернативні проекти: уряд Великобританії оголосив про плани розширеного токамака з інноваційною сферичною геометрією, а «стеларатори», тип термоядерного пристрою, який був записаний в підручники з історії, відроджуються завдяки новим технологіям, такі як надпровідні магніти.</i>

Додавання (10%), наприклад:

<i>Unlike renewables such as wind and solar power, plants based on fusion would also take up little space compared with the power they would be able to generate</i>	<i>На відміну від відновлюваних джерел енергії, таких як вітрова та сонячна енергія, електростанції, засновані на термоядерному синтезі, також займатимуть мало місця в порівнянні з енергією, яку вони могли б виробляти</i>
---	--

Опущення (6%) в аналізованому матеріалі представлено, наприклад, опущенням граматикалізованих одиниць при перекладі багатокomпонентного кластера, зокрема:

<i>A pulse of light, focused to tiny spots within a 10-metre diameter vacuum chamber,</i>	<i>Імпульс світла, сфокусований на крихітних плямах у вакуумній камері діаметром 10 метрів, викликав колапс</i>
---	--

<i>triggered the collapse of a capsule of fuel from roughly the size of the pupil in your eye to the diameter of a human hair.</i>	<i>капсули з паливом від розміру, що дорівнював приблизно зіниці оці до діаметра людського волосся</i>
---	--

Граматичні перестановки (8%). У прикладі нижче наведено приклад морфологічної заміни, коли при перекладі змінюється частина мови, зокрема:

<i>The aim of these experiments is – for now – to show proof of principle only: that energy can be generated.</i>	<i>Мета цих експериментів – наразі – показати лише доказ принципу: енергію можна генерувати</i>
--	--

У наведеному прикладі дієприкметник в оригінальному тексті відтворено дієсловом у перекладі.

Транспозиція (8%), наприклад:

<i>The result is tantalisingly close to a demonstration of “net energy gain”</i>	<i>Результат надзвичайно близький до демонстрації «чистого приросту енергії»</i>
---	---

Лексико-граматичні трансформації (10%) представлено **цілісним перетворенням**, зокрема:

<i>It is the universe’s ubiquitous power source</i>	<i>Це повсюдне джерело енергії у Всесвіті</i>
--	--

Було здійснено квантитативний аналіз для визначення частотності використання різних трансформацій при перекладі термінів галузі ядерної енергетики.

Результати аналізу наведено на Рис. 2.3.

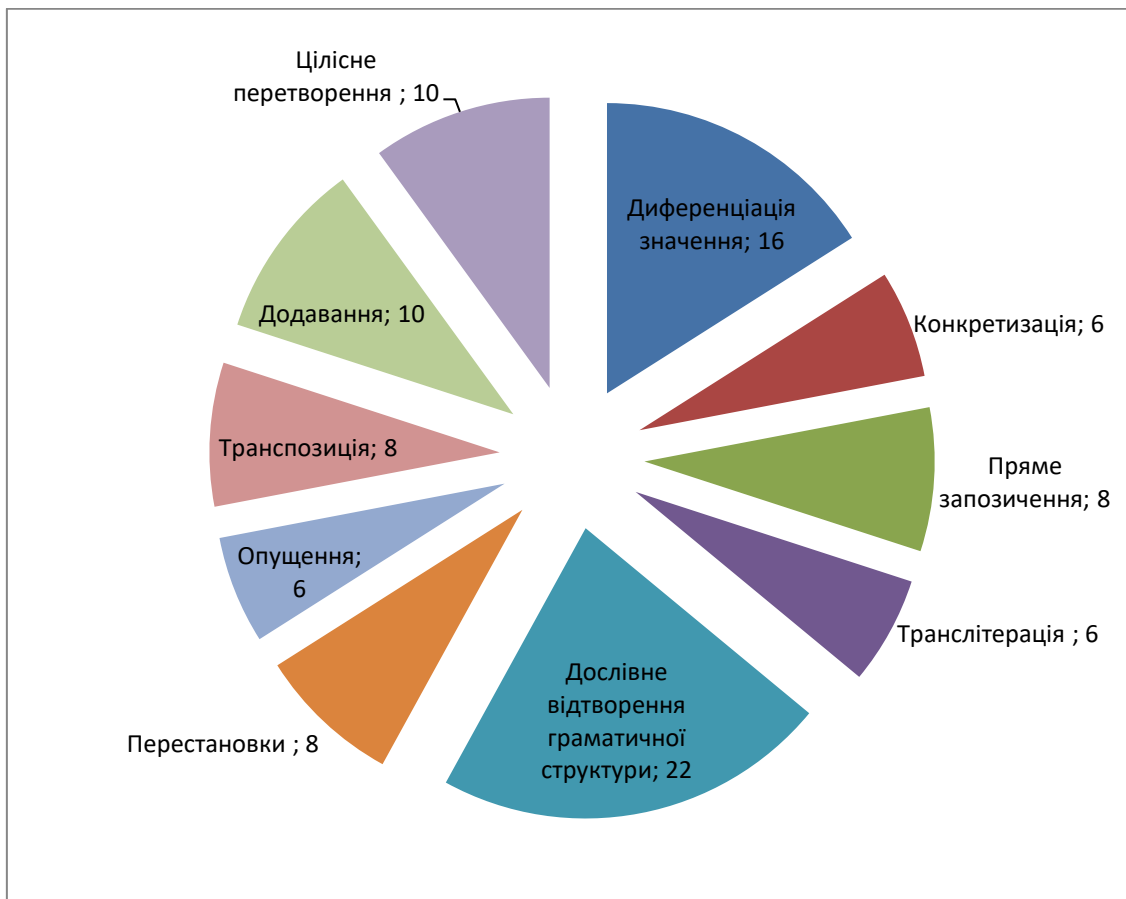

Рис. 2.3. Частотність використання різних трансформацій при перекладі термінів галузі ядерної енергетики, %

З Рис. 2.3 можемо зробити висновок, що при перекладі термінів галузі атомної енергетики найчастіше використовується така граматична трансформація, як дослівне відтворення граматичної структури («нульова трансформація») (22%), що може бути пов'язано із великою кількістю двокомпонентних термінів в аналізованому матеріалі.

Із середньою частотністю трапляються така лексична (лексико-семантична) трансформація, як диференціація значення (16%), така

граматична трансформація, як додавання (10%) та така лексико-граматична трансформація, як цілісне перетворення (10%).

Рідко зустрічаються такі формальні лексичні трансформації, як пряме запозичення (8%), транслітерація (6%), такі лексико-семантичні трансформації, як конкретизація значення (6%) та такі граматичні трансформації, як перестановки, зокрема, морфологічні заміни (8%), транспозиція (8%) і опущення (6%).

Висновок за Розділом 2

У більшості випадків терміни відтворюються українською мовою за допомогою еквівалентного перекладу, описових перекладів, транскодування, транслітерації тощо. Доцільно використовувати трансформаційний підхід при аналізі способів перекладу термінів, згідно якому диференціюються лексичні, граматичні та лексико-граматичні трансформації.

Структурно-морфологічний аналіз термінів галузі атомної енергетики показав, що у аналізованому тексті приваляють однокомпонентні терміни-іменники. Їх кількість склала майже половину (44%) від усіх досліджуваних одиниць. Середню частотність продемонстрували двокомпонентні терміни, утворені за моделями «іменник + іменник» (24%) та «прикметник + іменник» (16%). Рідко зустрічаються однокомпонентні терміни-дієприкметники (8%) та трикомпонентні терміни, утворені за моделлю «іменник + іменник + іменник» (4%). У поодиноких випадках трапляються чотири компоненти термінів, утворені за моделлю «іменник + прикметник + іменник + іменник» та п'ятикомпонентні терміни, утворені за моделлю «іменник + прийменник + іменник + прийменник + іменник» (по 2% у кожному випадку).

Аналіз способів перекладу термінів галузі атомної енергетики українською мовою дозволив зробити висновок, що при перекладі термінів зазначеної галузі найчастіше використовується така граматична

трансформація, як дослівне відтворення граматичної структури («нульова трансформація») (22%), що може бути пов'язано із великою кількістю двокомпонентних термінів в аналізованому матеріалі. Із середньою частотністю трапляються така лексична (лексико-семантична) трансформація, як диференціація значення (16%), така граматична трансформація, як додавання (10%) та така лексико-граматична трансформація, як цілісне перетворення (10%). Рідко зустрічаються такі формальні лексичні трансформації, як пряме запозичення (8%), транслітерація (6%), такі лексико-семантичні трансформації, як конкретизація значення (6%) та такі граматичні трансформації, як перестановки, зокрема, морфологічні заміни (8%), транспозиція (8%) і опущення (6%).

ВИСНОВКИ

Проведене у курсовій роботі дослідження дозволяє зробити такі висновки.

Термін – це слово або словесний комплекс, що характеризується єдністю звучання та пов'язаного з ним відповідного поняття в системі поняття певної галузі знання та діяльності, і відрізняється від інших номінативних одиниць системним характером, семантичною цілістю, контекстуальною самостійністю, моносемантичністю та стилістичною нейтральністю. Основні ознаки терміна: стилістична нейтральність, здатність виражати спеціально-професійне, наукове поняття, інформативність, однозначність, системність, точність, контекстуальна незалежність, дефінітивність, зв'язок терміна з поняттям певної галузі науки. У лінгвістичному плані терміни ядерної енергетики – це лексико-граматичні одиниці мови, які функціонують як у національній системі літературної мови, так і в системі фізики як науки.

Терміносистема – це сукупність термінів, що співвідносяться з певною галуззю професійної діяльності людини та є взаємопов'язаними на понятійному, лексико-семантичному, словотворчому та граматичному рівнях. Вона характеризується такими ознаками: сукупність термінів пов'язана із системою відповідних понять предметної галузі; терміни пов'язані між собою на поняттєвому, лексико-семантичному, словотвірному й граматичному рівнях; термінології властиві не лише внутрішньо-системні, а й зовнішньосистемні зв'язки; терміносистема має ядро та периферію.

Існують різні підходи до класифікації термінів, найчастотнішими з яких є такі: за структурою та частиномовною приналежністю, за лексико-семантичними характеристиками, за сферою функціонування, за походженням.

У більшості випадків терміни відтворюються українською мовою за допомогою еквівалентного перекладу, описових перекладів, транскодування,

транслітерації тощо. Доцільно використовувати трансформаційний підхід при аналізі способів перекладу термінів, згідно якому диференціюються лексичні, граматичні та лексико-граматичні трансформації.

Структурно-морфологічний аналіз термінів галузі атомної енергетики показав, що у аналізованому тексті привалюють однокомпонентні терміни-іменники. Їх кількість склала майже половину (44%) від усіх досліджуваних одиниць. Середню частотність продемонстрували двокомпонентні терміни, утворені за моделями «іменник + іменник» (24%) та «прикметник + іменник» (16%). Рідко зустрічаються однокомпонентні терміни-дієприкметники (8%) та трикомпонентні терміни, утворені за моделлю «іменник + іменник + іменник» (4%). У поодиноких випадках трапляються чотири компоненті терміни, утворені за моделлю «іменник + прикметник + іменник + іменник» та п'ятикомпонентні терміни, утворені за моделлю «іменник + прийменник + іменник + прийменник + іменник» (по 2% у кожному випадку).

Аналіз способів перекладу термінів галузі атомної енергетики українською мовою дозволив зробити висновок, що при перекладі термінів зазначеної галузі найчастіше використовується така граматична трансформація, як дослівне відтворення граматичної структури («нульова трансформація») (22%), що може бути пов'язано із великою кількістю двокомпонентних термінів в аналізованому матеріалі. Із середньою частотністю трапляються така лексична (лексико-семантична) трансформація, як диференціація значення (16%), така граматична трансформація, як додавання (10%) та така лексико-граматична трансформація, як цілісне перетворення (10%). Рідко зустрічаються такі формальні лексичні трансформації, як пряме запозичення (8%), транслітерація (6%), такі лексико-семантичні трансформації, як конкретизація значення (6%) та такі граматичні трансформації, як перестановки, зокрема, морфологічні заміни (8%), транспозиція (8%) і опущення (6%).

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у аналізі перекладу термінів галузі атомної енергетики в інших видах дискурсу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бесклетна О.О. Структурні особливості перекладу складних термінів фінансової лексики з української мови на англійську. *Теоретичні і практичні наукові інновації*. 2013. С. 164–168.
2. Володина М. Н. Термины медиатор, медиум, медиа в современном русском языке. *Русский язык: исторические судьбы и современность*. М., 2019. С. 129-130.
3. Головин Б. Н. Основы культуры речи. URL: <http://padaread.com/?book=83338>.
4. Головин Б. Н., Кобрин Р. Ю. Лингвистические основы учения о терминах. URL: <https://tipk.kg/wp-content/uploads/sites/432/2021/05/golovin-b.n.-kobrin-r.yu.-lingvisticheskie-osnovy-ucheniya-o-terminah.pdf>.
5. Гречко В. А. Теория языкознания. М.: Высш. школа, 2013. 375 с.
6. Гринда Ю. Утворення та характерні риси термінологічних одиниць фахової мови геодезії, кадастру та картографії. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2010. Вип. 89 (3). С. 393–397.
7. Д'яков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. Основы термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти. К. : Academia, 2010. 217 с.
8. Даниленко В. П. Терминология современного языка науки. *Терминоведение и терминография в индоевропейских языках*. Владивосток, 2017. 302 с.
9. Дмитренко О., Корнієнко Д. Особливості перекладу термінів активної фінансової діяльності підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2021. № 48. Том 4. С. 56 – 59.
10. Добко Т. До питання розвитку термінології бібліотечно-інформаційної сфери. *Вісник Книжкової палати*. 2011. № 8. С. 13.
11. Дорошенко С.М. Формування та розвиток української термінології нафтогазової промисловості. К, 2014. Автореферат. 186 с.

12. Драганчук К. В. Переклад термінологічної лексики в юридичних текстах. *Молодий вчений*. 2017. № 11 (51). С. 214–219.
13. Дружб'як С.В. Фахова мова економіки в лексико-семантичній системі англійської мови. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2009. №17. С. 107–111
14. Дудок Р. Г. Проблема значення та смислу терміна в гуманітарних науках. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 358 с.
15. Жукова Л. В. Особливості терміносистеми аграрного дискурсу. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Філологічні науки*. 2016. Вип. 245. С. 268–274.
16. Зацний Ю. Про деякі тенденції в словотвірних процесах сучасної англійської мови. *Нова філологія*. 2014. № 64. С. 162—170.
17. Зоря Г. Професійна мова журналістики. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2014. С. 25 – 26.
18. Іщенко В. Л. Англійський багатокomпонентний економічний термін (парадигматичний та синтагматичний аспекти). Дис. Полтава, 2012. 181 с.
19. Квитко І. С. Термін в научному документі. URL: <https://www.twirpx.com/by/omkraqgrpq/nrdrh/njnmmomlrnqbrcqdrom/www/>.
20. Кияк Т. Р. Лингвистические аспекты терминоведения. К.: Вища школа, 2010. 188 с.
21. Кияк Т. Р. Науково-технічний переклад (теоретичні та практичні аспекти). К., 2012.
22. Кияк Т.Р. Теорія та практика перекладу. Вінниця: Нова книга, 2016. 592 с.
23. Лейчик В. М. Терминоведение: предмет, методы, структура. М.: Издательство ЛКИ, 2017. 256 с.

24. Луковенко Т. Явище паронімії в українській гомеопатичній термінології. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»*. 2012. № 733. С. 123—126.
25. Максимов С. Практичний курс перекладу. Київ: КНЛУ, 2016.
26. Маньковська С.Є. Бухгалтерська термінологія: особливості перекладу з англійської. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/205.pdf>
27. Медведь М. Поняття нового терміна в сучасній українській літературній мові: основні ознаки, вимоги та особливості. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. 2017. № 44. С. 232–236.
28. Муравйова О.М., Кравцова Т.А., Обозна О.В. Особливості перекладу фінансово-економічних термінів іншомовного походження. URL: <http://elib.hduht.edu.ua>.
29. Мякшин К. А. К вопросу об основных признаках термина. URL: https://www.gramota.net/articles/issn_1993-5552_2009_8-2_48.pdf.
30. Мякшин К. А. Разнообразие подходов к определению понятия «термин». URL: <https://www.gramota.net/materials/1/2009/8-2/47.html>.
31. Павлова М. Г. Английская терминология электронно-вычислительной техники. М., 2016. Автореферат. 19 с.
32. Павлова О. Терміни, професіоналізми та номенклатурні знаки (до проблеми класифікації спеціальної лексики). URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Ukr_term/2008_620/09.pdf
33. Панько Т. І., Кочан І. М., Мацюк Г. П. Українське термінознавство. Львів: Світ, 2014. 216 с.
34. Польщикова О. Системність телекомунікаційної термінології. URL: http://seanewdim.com/uploads/3/2/1/3/3213611/polshchykova_o._systematic_of_telecommunications_terminology.pdf
35. Реформатский А.А. Термин как член лексической системы языка. *Проблемы структурной лингвистики*. М., 2017. С. 101–105.

36. Руколянська Н. Гіперо-гіпонімічні відношення в термінології кримінально-процесуального права. URL: <https://www.readcube.com/articles/10.30970%2Ffp1.2019.132.2917>.
37. Савицька Л.В. Особливості перекладу англійських економічних термінів українською мовою. *Лінгвістичні дослідження*. 2013. № 35. С. 252–257.
38. Суперанская А. В., Подольская Н. В. Общая терминология. Вопросы теории. Москва : URSS, 2014. 424 с.
39. Флоренский П. А. Термин. URL: http://acta.bibl.u-szeged.hu/1489/1/dissert_slav_hist_018_227-232.pdf.
40. Чумак О. Г. Структурно-компонентна організація фінансово-бухгалтерських терміносполучень в українській мові. URL: <http://library.nuft.edu.ua/ebook/file/10.02.01%20Tzumak%20OG.pdf>
41. Шевчук С., Клименко Н. Українська мова за професійним спрямуванням. К. : Алерта, 2011. 696 с.
42. Щерба Д. До питання про кореляцію понять терміносистема, фахова мова та фаховий дискурс у сучасному термінознавстві. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/9340/1/07sdvdpp.pdf>
43. Яценко Н. О. Формування назв військового одягу в українській мові. К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2019. 180 с.
44. Axelrod M., Scheibman J. Contemporary English. *International Journal of Language, Translation and Intercultural Communication*. 2012. Vol. 1.
45. Baker M., Saldanha G. Routledge encyclopedia of translation studies. N.Y.: Abingdon, Routledge, 2011. 704 p.
46. Gambier Y., Gottlieb H. Multimedia, Multilingua: Multiple Challenges Y.Gambier and H.Gottlieb.(Multi)Media Translation: Concepts, Practices, and Research. Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2011.
47. Miram G. Translation Algorithms. Kyiv: Elga, 2014. 176 p.

48. Munday J. *Introducing Translation Studies: Theories and Applications*. Routledge, 2018. 256 p.
49. Savory T. H. *The language of science*. London, 2017. 232 p.
50. Veremienko N. *Intercultural communication in translation. Іноземні мови у вищому навчальному закладі: теоретичні засади та прикладні аспекти*. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2014. С. 13 – 15.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

(TA) Turrell Arthur. The race to give nuclear fusion a role in the climate emergency. URL: <https://www.theguardian.com/environment/2021/aug/28/the-race-to-give-nuclear-fusion-a-role-in-the-climate-emergency>

(DR) Davies Rob . Hinkley Point B nuclear plant could be spared imminent closure. URL: <https://www.theguardian.com/environment/2022/may/01/hinkley-point-b-nuclear-plant-could-be-spared-imminent-closure>

